

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

BPK.7211.1.2014

Warszawa, 25. 04. 2014 r.

**Pan
Bartłomiej Sienkiewicz
Minister Spraw Wewnętrznych**

szanowny Panie Ministrze

badane w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich sprawy ujawniły problem braku możliwości zrealizowania przez emerytowanych funkcjonariuszy Straży Granicznej przysługującego im prawa do lokalu mieszkalnego na podstawie art. 29 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Granicznej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U.2012.1205, zwanej dalej ustawą zaopatrzeniową), z uwagi na niewystarczającą ilość lokali pozostających w dyspozycji Straży Granicznej.

Zgodnie z art. 94 ust. 1 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz.U.1990.462) na lokale mieszkalne dla funkcjonariuszy przeznaczają się lokale będące w dyspozycji ministra właściwego do spraw wewnętrznych lub podległych mu organów, uzyskane w wyniku ich działalności inwestycyjnej albo od terenowych organów rządowej administracji ogólnej, stanowiące własność gmin lub zakładów pracy, a także zwalniane przez osoby, które decyzje o przydziale uzyskały z jednostek podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych. W praktyce jednak Straż Graniczna, z uwagi na brak środków finansowych nie buduje nowych lokali, a działalność w zakresie gospodarki mieszkaniowej opiera się głównie na przydziale lokali zwalnianych przez dotychczasowych najemców.

W celu zbadania problemu w skali kraju, Rzecznik zwrócił się do komendantów poszczególnych oddziałów Straży Granicznej z prośbą o wskazanie stanu realizacji prawa do lokalu zarówno w przypadku funkcjonariuszy Straży Granicznej pozostających w służbie

uprawnionych do lokalu na podstawie art. 92 ustawy o Straży Granicznej, jak i emerytów uprawnionych na podstawie art. 29 ww. ustawy zaopatrzeniowej.

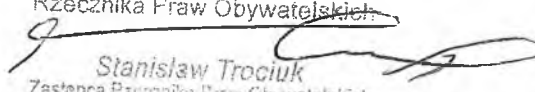
Z uzyskanych odpowiedzi wynika, iż w praktyce realizacja wskazanych uprawnień do lokalu napotyka na znaczne trudności, będące konsekwencją niewystarczającej ilości lokali służbowych pozostających w ich dyspozycji. Nieskuteczne są również działania w zakresie pozyskiwania mieszkań z zasobów gminnych dla pozostających w służbie oraz emerytowanych funkcjonariuszy, czego powodem są problemy samych gmin w zapewnieniu lokali wszystkim uprawnionym osobom, w tym oczekującym na przydział lokalu socjalnego na podstawie prawomocnego wyroku. Jak poinformowali komendanci większości Oddziałów, nie dysponują oni aktualnie mieszkaniami, które mogłyby być przydzielone funkcjonariuszom lub emerytom. Wolnymi lokalami mieszkalnymi dysponują wyłącznie oddziały Straży Granicznej: Podlaski, Bieszczadzki oraz Nadbużański. W przypadku oddziałów Podlaskiego i Nadbużańskiego, lokale usytuowane są przy Placówkach Straży Granicznej i w związku z tym, zgodnie z § 3 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 czerwca 2002 r. w sprawie przydziału, opróżniania lokali mieszkalnych i tymczasowych kwater przeznaczonych dla funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz norm zaludnienia lokali mieszkalnych (Dz.U. z 2002 r. Nr 99 poz. 898 ze zm.) mogą zostać przydzielone wyłącznie na okres pełnienia służby przez funkcjonariusza. Funkcjonariusze nie są jednak zainteresowani zamieszkaniem w tych lokalach z uwagi na ich lokalizację oraz brak możliwości korzystania z lokalu po zakończeniu służby. Wolnymi mieszkaniami, które mogą zostać przyznane emerytom dysponuje wyłącznie Nadbużański Oddział Straży Granicznej. Z uwagi jednak, iż lokale mieszkalne, pozostające w dyspozycji Oddziału, znajdują się w pobliżu Placówek Straży Granicznej usytuowanych w małych miejscowościach wzdłuż wschodniej granicy, zarówno funkcjonariusze jak i emeryci odmawiają przyjęcia tych lokali. Pomimo więc przyjęcia założenia, że w przypadku emerytowanych funkcjonariuszy obowiązujące przepisy nie określają, iż należy przydzielić lokal mieszkalny w miejscu pełnienia służby lub w miejscowości pobliskiej, to dla wielu byłych funkcjonariuszy przyjęcie lokalu pozostającego na obszarze funkcjonowania Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej jest nie do przyjęcia, gdyż często oznaczałoby to przeniesienie się o kilkaset kilometrów od dotychczasowego miejsca zamieszkania, gdzie przez wiele lat koncentrowały się ich sprawy życiowe.

W ocenie Rzecznika sytuacja, gdy obowiązujące przepisy prawa przyznają obywatelowi określone uprawnienia, które następnie nie są realizowane narusza zasadę zaufania obywatela do państwa i stanowionego prawa (art. 2 Konstytucji RP). **Z jednej strony bowiem przepisy kreuja uprawnienia funkcjonariuszy straży granicznej do skorzystania z pomocy w**

zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych, z drugiej zaś strony brak jest regulacji prawnych, które umożliwiłyby tej grupie obywateli realne dochodzenie zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych. W szczególności podkreślenia wymaga, że obowiązujące przepisy nie określają obowiązków podmiotów wskazanych w art. 94 ustawy o Straży Granicznej w zakresie udostępniania lokali mieszkalnych do dyspozycji Straży Granicznej, czy też warunków prowadzenia działalności inwestycyjnej dotyczącej gospodarki mieszkaniami przez komendantów oddziałów Straży Granicznej. O ile w przypadku funkcjonariuszy Straży Granicznej w służbie czynnej uprawnienie to może być realizowane przez wypłatę finansowego równoważnika za brak lokalu (w praktyce ta forma wsparcia stosowana jest najczęściej), to w przypadku emerytów, obok ubiegania się o przydział mieszkania, przepisy ustawy o emeryturach mundurowych przewidują tylko jednorazową pomoc finansową na uzyskanie lokalu (art. 30 ustawy zaopatrzeniowej). Kwota, jaką można uzyskać w ramach tej formy pomocy nie wystarcza jednak na samodzielne zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych emeryta.

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 12 pkt 2 i art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz.U. z 2001 r. Nr 14 poz. 147 ze zm.) uprzejmie proszę Pana Ministra o zajęcie stanowiska wobec przedstawionego problemu oraz poinformowanie mnie o podjętych i przewidywanych działaniach zmierzających do jego rozwiązania.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

